

TVEDESTRAND
KOMMUNE

Planstrategi 2024-2028

Vedtatt av kommunestyret xx.xx.2024

Innhold

1. Innledning	2
1.1 Planstrategi	2
1.2 Arbeidsprosessen.....	2
2. Rammer og føringer.....	3
2.1 Nasjonale forventninger.....	3
2.2 Regionale føringer.....	4
2.3 Lokale føringer og målsettinger	4
3. Slik ser situasjonen ut i dag	6
Utvalgte nøkkeltall fra Tvedestrand.....	6
4. Dette legger vi til grunn	8
5. Plansystemet i Tvedestrand	9
Planhierarkiet	10
6. Planbehov i perioden 2024-2028.....	11
6.1 Kommuneplan	11
6.2 Planer som videreføres	11
6.3 Planer som rulleres eller revideres.....	11
6.4 Nye planer som skal utarbeides	11
6.5 Planer som er under utarbeidelse	12
6.6 Planer som settes på vent eller oppheves	12
6.7 Oversikt og planer som er planlagt revidert, rullert eller etablert i planperioden 2024-2028	12
6.8 Årlige planer/handlingsplaner/tiltaksplaner	14

1. Innledning

God planlegging er avgjørende for å sikre en bærekraftig og effektiv forvaltning av ressursene våre. Kommunenes oppgave- og ansvarsportefølje har stadig økt i omfang. For å kunne tilby riktige tjenester til riktig tid, samtidig som vi ivaretar den økonomiske bærekraften, kreves det en gjennomtenkt og helhetlig tilnærming til planlegging.

Planlegger vi godt, med realistiske mål, kan vi fordele ressursene på en best mulig måte. Manglende eller dårlig planlegging kan føre til ineffektivitet og dårlig ressursutnyttelse.

Planstrategien er ikke en plan, men et konkret hjelpemiddel for kommunen til å prioritere det videre planarbeidet, og slik møte kommunens utfordringer de kommende årene.

1.1 Planstrategi

Plan- og bygningsloven § 10-1¹ sier at kommunen skal utarbeide en kommunal planstrategi hvert fjerde år.

I planstrategien *skal* kommunen ta stilling til hvorvidt kommuneplanen eller deler av denne skal revideres. Videre *bør* kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og en vurdering av kommunens planbehov drøftes.

Kommunen *kan* ta stilling til om det er behov for nye arealplaner eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

1.2 Arbeidsprosessen

Forslaget til ny planstrategi utarbeides administrativt og forankres i kommunedirektørens ledergruppe. Kommunedirektøren fremmer forslaget til planstrategi for formannskapet for førstegangsbehandling. Formannskapet innstiller til kommunestyret som sender forslaget ut på høring.

Etter høringsperioden sammenstilles innspillene og kommunedirektøren fremmer saken for andregangsbehandling i formannskapet, som gir sin innstilling til kommunestyret. Kommunestyret vedtar planstrategien for planperioden.

---

¹ <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§10-1>

2. Rammer og føringer

2.1 Nasjonale forventninger

«De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging blir lagt fram i en tid preget av usikkerhet. Fylkeskommunene og kommunene vil stå overfor mange vanskelige avveininger i årene som kommer. Blant annet vil demografiske endringer, med flere eldre og en lavere andel av befolkningen i yrkesaktiv alder, kreve tøffere prioriteringer og bedre ressursbruk i det offentlige. Tilgangen på arbeidskraft vil bli mindre, og en større andel av ressursene vil bli bundet opp i å dekke tjenestebehovet.»

Dette stod i regjeringen nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, som de la frem i 2023². Det skjer hvert fjerde år for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet, og disse forventningene skal legges til grunn for arbeidet med regionale og kommunale planstrategier og planer.

I 2023 la regjeringen vekt på følgende tema:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Regjeringen legger vekt på at planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling og bygge på bærekraftmålene. En bærekraftig utvikling ivaretar følgende tre dimensjoner: bærekraftig klima og miljø, sosial bærekraft og økonomisk bærekraft.

Det er videre mange andre nasjonale føringer, som kommunen må følge og ta hensyn til i det kommunale planarbeidet. Blant rikspolitiske retningslinjer, lover og forskrifter, vil vi her trekke frem målene for folkehelsearbeidet i Norge. De sier følgende:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder (flere leveår).
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel (bedre levekår).
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen og reduserer sosiale helseforskjeller (jevne kår).

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/?ch=1>

2.2 Regionale føringer

Fylkeskommunen har oppgaver og ansvar som regional utviklingsaktør og er regional planmyndighet. Gjennom regionale planer gir Fylkeskommunen føringer og rammer for den kommunale planleggingen, og er samtidig en viktig samarbeidspartner for å løse felles utfordringer og planoppgaver i regionen vår.

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument. Agder fylkeskommune er i gang med å rullere regionplanen med regional planstrategi med tilhørende mål og satsingsområder. Formålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Den nye planen vedtas i oktober 2024. Pt. ligger følgende fem satsingsområder i planforslaget:

- Attraktivt og miljøvennlig Agder
- Bærekraftig verdiskaping
- Utdanning, kompetanse og deltagelse
- Mobilitet
- Kultur

Den eksisterende samarbeidsavtalen mellom Tvedestrand kommune og Agder fylkeskommune legger føringer for prioriterte områder, samtidig som fylkeskommunen utarbeider regionale planer for ulike tema som legger føringer for kommunene i Agder.

2.3 Lokale føringer og målsettinger

Kommuneplanen er det strategiske dokumentet som skal være virkemiddelet for kommunens utvikling og et bidrag til å realisere kommunens politiske målsettinger og tiltak. Samfunnsdelen skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanen er en overordnet plan og skal legges til grunn for all planlegging og aktivitet i Tvedestrand.

Kommuneplanens samfunnsdel ble sist revidert i 2018, og gjelder frem til 2030.

Det er behov for en rullering av samfunnsdelen. I dette arbeidet tar administrasjonen mål av seg om å gjøre samfunnsdelen til et konkret verktøy for innsikt og virksomhetsstyring, som kommunens underordnede planer naturlig kan forankres i.

Folkehelseoversikten for Tvedestrand kommune vil være en definerende kunnskapsbank i revisjonen av kommuneplanens samfunnsdel.

Siden 2011 har kommunens visjon vært «Aktiv hverdag, trygg framtid». I gjeldende samfunnsdel har Tvedestrand kommune følgende målsettinger og strategier:

- Kommunens målsetting:
  - Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion
  - Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser
  - En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
  - Gode levekår
- Kommunen har følgende strategier:
  - Gode levekår for alle
  - Næringsutvikling
  - Digitalisering
  - Frivillighet og samskapning
  - Markedsføring og omdømme
  - Vekst og utvikling i hele kommunen
  - Rekruttering og kompetanseutvikling

Innsatstrappa

Arbeidet med innsatstrappa handler om en helhetstenkning der trinnene i trappen indikerer inngripen i folks liv - jo høyere opp i trappa, jo større kommunal inngripen. Målet er å styrke aktivitet og omfordele økonomi fra de høyeste trinnene i trappen til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nedre trinnene.

Målene er at:

- kommunen skal forebygge mer og reparere mindre
- trappen skal synliggjøre nivå av inngripen i folks liv
- trappen skal skape forventninger til tjenester og kommunens tilbud på trinnet
- gi en oversikt over ressursbruk på de ulike tjenestenivåene
- skal være utgangspunkt for strategisk planlegging og tjenesteutvikling
- virke som metode for å prioritere aktiviteter og innsats
- være et utgangspunkt for økonomisk planlegging og styring

3. Slik ser situasjonen ut i dag

Utvalgte nøkkeltall fra Tvedestrand

- Innbyggertall: 6 338
- Nettotilflytting i 2023: 131 personer
- Flest personer med innvandrerbakgrunn fra: Polen (131), Ukraina (87), Litauen (74) og Syria (72)
- Bolig: 2 793 eneboliger, 174 leiligheter og 1 344 hytter
- 2,04 personer/husholdning (2023)
- 86 % eier sin egen bolig
- Spredt bebyggelse, 47 % bor i tettsted

I Tvedestrand er det gode muligheter for å puste ren luft i romslige omgivelser, mens du taper deg et glass friskt vann fra springen.

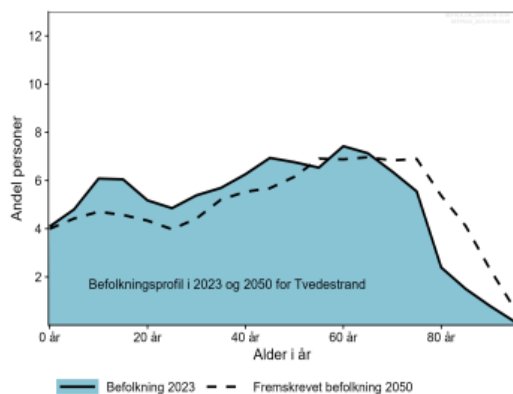
De offensive investeringene i ny infrastruktur, som preget de forrige planperiodene, er nå realisert. Vi har fått nye tilbud, som ventelig gjør kommunen mer attraktiv å etablere seg i, både for næringsaktører, og for unge voksne, som er en demografisk gruppe kommuner kappes om å tiltrekke seg.

Den økonomiske situasjonen er for Tvedestrand kommune, som veldig mange kommuner, svært bekymringsfull, og gir null handlingsrom for kommunen i kommende planperiode.

For Tvedestrand kommune vil det nå handle om å levere riktige tjenester til riktig tid, basert på egne krefter eller gjennom samarbeid med andre.

Folkehelseundersøkelsen i Agder og vår egen folkehelseoversikt viser at forskjellene i helsetilstand er store, og at vi sliter med en opphopning av levekårsutfordringer som gir negative helsekonsekvenser. Mange unge står

Figur 1. Aldersfordelingen i kommunen i 2023 og framskrevet til 2050 (SSB).

utenfor arbeidsliv og utdanning, vi har mange stønadsmottakere, det er lav fysisk aktivitet i befolkningen og det er en stor andel innbyggere med levekårsutfordringer i forhold til landet for øvrig. Dette er likhetstrekk Tvedestrand deler med flere kommuner på Agder.

Folketallet i kommunen har vært stabilt lenge, men med en markant befolkningsvekst fra 2023 til 2024. I snitt er befolkningen aldrende, som vil si at færre i yrkesaktiv alder skal forsørge stadig flere eldre. Det skjer samtidig som

Tvedestrand har en sysselsettingsandel (70,8 %), som ligger langt under landsgjennomsnittet og mer enn tre prosentpoeng under snittet i Agder. Videre viser befolkningsframskrivingene en demografisk utvikling som vil forsterke de utfordringene vi ser allerede i dag.

Denne konteksten er sentral for den nødvendige omstillingen Tvedestrand kommune må gjennom.

Det er allerede tatt initiativ til utvidet samarbeid mellom kommunene i østregionen, som Tvedestrand er en del av. Her inngår vi i en utvidet arbeids-, bo- og serviceregion for østre del av Agder. Arendal er nærmeste større arbeidsmarked, og motorveien har knyttet Tvedestrand tettere på nabokommunen vår i vest.

Foruten Arendal og Tvedestrand kommuner, inngår kommunene Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Vegårshei og Åmli i Østre Agder, et interkommunalt samarbeid som bidrar til å samordne regionens og kommunenes interesser.

I den kommende planperioden og videre bør Tvedestrand kommune ha planer, tjenester og løsninger, som setter innbyggerne i stand til å mobilisere egne ressurser.

Folkehelse handler om å bedre befolkningens helse og forutsetninger på systemnivå. Valget av fokusområder i det systematiske folkehelsearbeidet, og medfølgende tiltak, blir viktig i Tvedestrand. Det er i den sammenheng viktig å peke på at 10 prosent av folkehelsearbeidet skjer innen helsetjenestene, mens de resterende 90 prosentene skjer innen andre sektorer.

Samfunnssikkerhet og beredskap krever mer av kommunen enn tidligere. Kommunen skal, som lokal beredskapsmyndighet, ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innen sitt geografiske område. I tråd med erfaringer fra kritiske hendelser, fra nye trusler og som følge av samfunnsutviklingen vil det bli utarbeidet en ny helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), som vil følges opp med en revisjon av den overordnede beredskapsplanen den kommende planperioden.

4. Dette legger vi til grunn

Realisme og ressurser er nøkkelord i en planstrategi. Når kommunen vedtar en plan og setter seg mål for eget arbeid, har prosessen så vidt begynt. Det er avgjørende at det også finnes ressurser til å oppnå målene, samt at bestillingene er tydelige og ikke overgår egen kapasitet. Prioritering innebærer at noen planprosesser må vente for å sikre gjennomføringen av det som vurderes som aller viktigst. Følgende legges vekt på i kommende planperiode:

- Planstrategien skal sammen med pliktige prosesser etter lovverket inneholde et realistisk utvalg av planer som tydelig kommuniserer kommunens hovedsatsingsområder for planperioden.
- Mindre planer som kan bli en del av større planprosesser inkluderes i disse for å bidra til oversiktighet og danne synergier.
- Planprosesser som overgår kommunens kapasitet i planperioden kan avvikles eller settes på vent.
- Hvert år skal det rapporteres status på oppfølging av planstrategien i kommunedirektørens årsberetning til kommunestyret.
- Halvårlig gjennomgang av planstrategi i kommunedirektørens ledermøte.
- Det utarbeides kommunedelplaner kun der hvor det er et lovkrav eller hvor det er behov for bred medvirkning.
- Det utarbeides temaplan når det er behov for politisk og administrativ klargjøring av hvordan kommunen ut fra et faglig ståsted skal handle og prioritere.
- Når planer etableres/revideres
  - skal planene henge sammen og koordineres på tvers av sektorer/tjenesteområder
  - skal det avgjøres hvilken type plan som etableres (kommunedelplan, temaplan eller annet)
  - skal handlingsplaner koordineres med budsjettprosessen og vedtas samlet på høsten
- Nye planer i Tvedestrand
  - skal ha sitt utspring i kommuneplanen
  - skal avklare konsekvenser når det gjelder klima, folkehelse, universell utforming, likestilling, levekårsutfordringer, samfunnssikkerhet og økonomi
  - være tidsavgrenset
  - skal være korte og konsise
  - skal gjøres tilgjengelig for offentligheten
- Planene skal offentliggjøres på kommunenes nettsider, og oversikten skal følge kommunes planhierarki

5. Plansystemet i Tvedestrand

Planbehovet vurderes i planstrategien, som skal rulleres minst en gang hver valgperiode.

Kommuneplanen har en arealdel og en samfunnsdel. Planperioden går over 12 år, men skal vurderes hvert fjerde år i planstrategien. Samfunnsdelens handlingsplan rulleres årlig. I samfunnsdelen skal kommunen ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Dokumentet skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen (Pbl § 11-2). Samfunnsdelen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp. Arealdelen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Angir hovedtrekkene i arealdisponering og gir rammer og betingelser for nye tiltak og ny arealbruk (Pbl § 11-5).

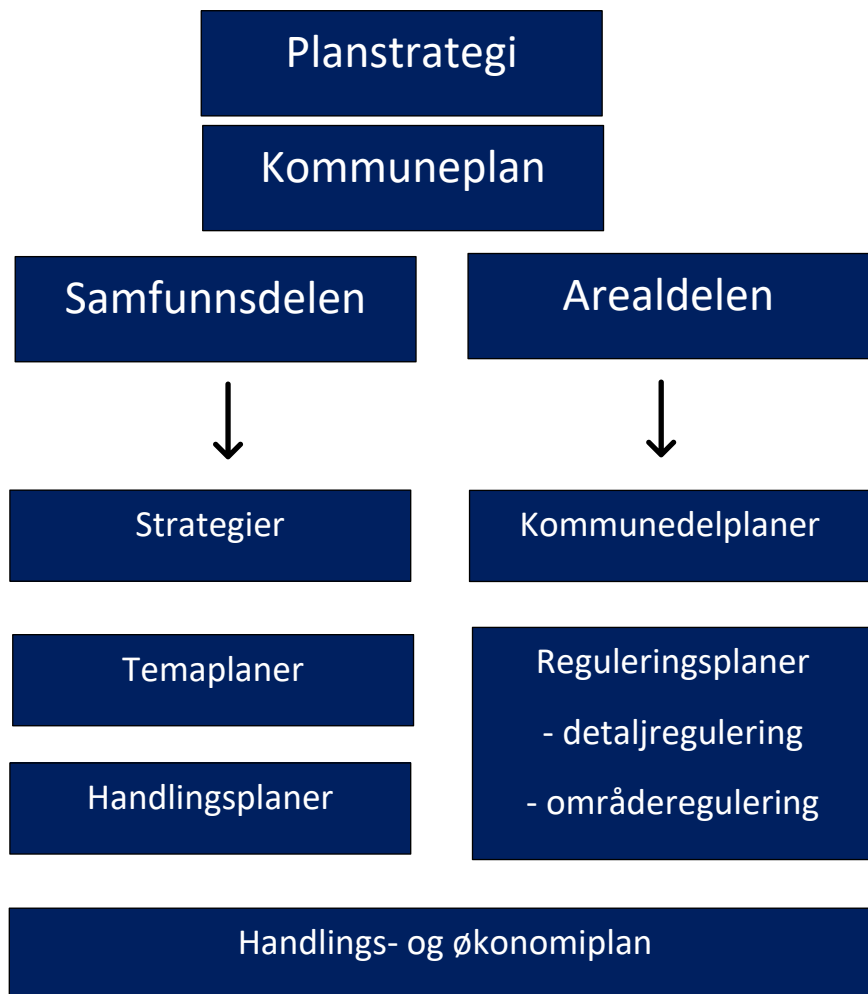
Kommunedelplanene kan være tematiske eller geografiske. En kommunedelplan er en overordnet plan på et mer detaljert nivå enn kommuneplanen (et geografisk område eller et bestemt tema eller virksomhetsområde jfr. pbl. § 11-1, 3. ledd) og hvor det er behov for en bred medvirkningsprosess. De skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp. Planperioden går over 12 år, og vurderes hvert fjerde år i planstrategien. Handlingsdelen rulleres.

En reguleringsplan er et arealplankart med tilhørende bestemmelser som angir bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser (pbl § 12-1).

Temaplan er et styringsverktøy som inneholder mål, strategi og tiltak innenfor et faglig avgrenset område. Den varer fire år og behovet skal vurderes ifm. planstrategien.

Økonomiplan og kommuneplanens handlingsdel varer begge fire år, og rulleres årlig.

Planhierarkiet

6. Planbehov i perioden 2024-2028

6.1 Kommuneplan

Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt tidlig i 2018. I forrige planperiode ble samfunnsdelen vurdert å fremdeles være aktuell, samtidig som mange mål og strategier ikke var realisert. Den ble derfor videreført som den var.

Selv om den også nå fremstår aktuell på en del områder, så er det tydelig at det er behov for en revisjon, og at denne bør prioriteres høyt. Dette til tross for at kapasitetsutfordringer i kommunen til å lede arbeidet med en slik planprosess.

Å starte opp dette arbeidet gir dessuten mening, gitt nye samarbeidsinitiativ- og avtaler, andre interessenters fornyede planer, den økonomiske realiteten og viktig innsikt gjennom folkehelseoversikten.

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt revidert i forrige periode, og arbeidet vil pågå videre i denne planperioden.

6.2 Planer som videreføres

- Bruksplan for friluftsområdene Solfjellparken og Langjordet
- Kulturminneplan
- Verneplan for Tvedestrand sentrum
- Rehabiliteringsplan for vann og avløp
- Plan for informasjonssikkerhet og personvern i IKT Agder kommunene
- Hovedplan for vann og avløp
- Beredskapsplan for vannforsyning
- Kommunedelplan E18 Tvedestrand–Gjerstad

6.3 Planer som rulleres eller revideres

- Behovsplan for Tvedestrandbarnehagene
- Kvalitetsplan for Tvedestrandskolen
- Kommuneplanens samfunnsdel
- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Tvedestrand kommune
- Overordnet beredskapsplan for Tvedestrand kommune
- Plan for helsemessig og sosial beredskap
- Smittevernplan
- Alkoholpolitisk handlingsplan
- Kommunal veinorm
- Havneplan
- Plan for forebyggende arbeid for barn og unge 2023–2026

6.4 Nye planer som skal utarbeides

- Temaplan for landbruk
- Overordnet plan for helse og mestring
- Plan for trafikksikkerhet, sykkel og parkering

- Temaplan for klima, miljø og naturmangfold
- Helhetlig plan for utbedring av brygger

6.5 Planer som er under utarbeidelse

- Kommuneplanens arealdel 2025-2033
- Kommunedelplan for kultur og idrett 2025-2029
- Reguleringsplan sentrum nord
- Arkivplan
- Beredskapsplan for vannforsyning
- Strategisk rammeplan for helseteknologi

6.6 Planer som settes på vent eller oppheves

- Klima- og energiplan 2009 (erstattes av Temaplan for
- Kommunedelplan for kystsonen (oppheves når revidert arealdel vedtas)

6.7 Oversikt og planer som er planlagt revidert, rullert eller etablert i planperioden 2024-2028

Oversikten oppgis i tråd med kommunens planhierarki, i kronologisk rekkefølge, fra først ferdigstilt til sist ferdigstilt.

Plan	Ansvarlig sektor/rolle	Kommentar	Oppstart	Planlagt ferdig
KOMMUNEPLAN				
Kommuneplanens arealdel 2025-2037	Sektor for samfunn og infrastruktur	<i>Kommuneplan</i> - Arbeidet ble påbegynt i 2020. Innsigelser gjør at arbeidet må starte om igjen. Vurderer om verneplanen for Tvedestrand sentrum kan oppheves og inkluderes i arealplanen.	2020	2025
Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2037	Kommunedirektøren	<i>Kommuneplan</i> - Hele planen skal revideres. Vurdere om mål og strategier på det boligsosiale feltet kan dekkes innenfor denne planen.	2025	2025
KOMMUNEDELPLAN				

Kommunedelplan for kultur og idrett	Kulturrådgiver	<i>Kommunedelplan</i> - Oppstart i 2024. Planprogram har vært på høring og planlagt ferdigstilt helt i starten av 2025.	2024	2025
REGULERINGSPLANER				
Reguleringsplan sentrum nord	Sektor for samfunn og infrastruktur	<i>Reguleringsplan</i> - Tar utgangspunkt i mulighetsstudiet. Prosessen er i gang.	2024	2025
TEMAPLANER				
Arkivplan	Arkivansvarlig/Personal- og organisasjonsavdelingen	<i>Temaplan</i>	2023	2024
Strategisk rammeplan for helseteknologi	Styringsgruppa for helseteknologi	<i>Temaplan</i> - Vedtas ikke politisk.	2024	2024
Kvalitetsplan for Tvedestrandsskolen	Skolemyndighet	<i>Temaplan</i> - Revideres årlig	2024	2025
Temaplan for landbruk	Landbruksrådgiver	<i>Temaplan</i>	2024	2025
Barnehageplan 2025-2028	Barnehagemyndighet	<i>Temaplan</i> - Revisjon utført 2023. Revideres på ny i 2025.	2025	2025
Kommunal veinorm	Sektor for samfunn og infrastruktur	<i>Temaplan</i> - Revideres i henhold til føringer knyttet til reduksjon av klimagassutslipp, areal- og transportplan for Arendalsregionen og krav til parkeringsdekning	2025	2025
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse	Beredskapskoordinator	<i>Temaplan</i> - Revidert i 2021. Skal revideres.	2025	2025
Overordnet beredskapsplan	Beredskapskoordinator	<i>Temaplan</i> - Revidert i 2022. Skal revideres.	2026	2026

Plan for helsemessig og sosial beredskap	Beredskapskoordinator/ kommuneoverlege	<i>Temaplan</i> - Revideres samtidig som overordnet beredskapsplan og inkluderes som vedlegg der.	2026	2026
Smittevernplan	Beredskapskoordinator/ kommuneoverlege	<i>Temaplan</i> – Revidert i 2020. Revideres i 2025-26.	2025	2026
Havneplan 2026-2038	Havneansvarlig, Tvedestrand Vekst AS	<i>Temaplan</i> – Arbeidet med planlegging for utvikling av havneområdet i byen skjer i samarbeid med Tvedestrand Vekst AS og er i gang.	2024	2026
Temaplan for klima, miljø og naturmangfold	Miljøvernrådgiver	<i>Temaplan</i>	2025	2026
Overordnet plan for helse og mestring	Sektor for helse og mestring	<i>Temaplan</i> - Relevante planprosesser skal inkluderes i dette arbeidet.	2025	2026
Plan for trafiksikkerhet, sykkel og parkering	Sektor for samfunn og infrastruktur/politisk underutvalg	<i>Temaplan</i> - Trafiksikkerhetsplanen revideres 2025-2027 og utvides til også å omfatte parkering og sykkel.	2026	2027
Plan for forebyggende arbeid for barn og unge 2023–2026	Sektor for helse og mestring og for læring og oppvekst/Styringsgruppe BTS	<i>Temaplan</i> – Sist vedtatt i 2022. Oppstart i 2026.	2026	2027
Alkoholpolitisk handlingsplan	Kommunedirektøren	<i>Handlingsplan</i> - Sist revidert i 2024. Revideres i 2028.	2028	2028

6.8 Årlige planer/handlingsplaner/tiltaksplaner

- Handlingsplan i kommuneplanens samfunnsdel
- Økonomiplan og årsbudsjett
- Næringspolitisk handlingsplan

- Handlingsplan – anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv